

Geliş Tarihi / Received Date
15.10.2022Kabul Tarihi / Accepted Date
16.03.2023

Türkiye'deki Müzik Terapistlerin Müzik Terapi Eğitiminin Yürütülmesine İlişkin Görüşleri¹

Opinions of Music Therapists in Turkey on the Conduct of Music Therapy Education

Gürbüz AKYÜREK²

Sercan ÖZKELEŞ³

Öz

Bu araştırmada; Türkiye'deki ve dünyadaki sertifikalı müzik terapi eğitiminin nasıl yürütüldüğü ve sertifikalı müzik terapi eğitiminin nasıl yürütülmesi gerektiğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, müzik terapi alanında gerek araştırmacı gerekse müzik terapistler için kaynak teşkil etmesi ve sertifikalı müzik terapi eğitimine yönelik yeni düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir. Araştırma Türkiye'deki ve dünyadaki sertifikalı müzik terapi eğitimlerinin tespit edilmesine yönelik genel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu, ülkemizde müzik terapisti sertifikasına sahip olan akademisyenler, uzman doktorlar, müzik meslek mensupları, sağlık meslek mensupları ve müzik terapistler oluşturmaktadır. Çalışma grubunu veri miktarı ve araştırmanın odağı dikkate alınarak en az lisans eğitimini tamamlamış ve gerek yurt dışında gerekse yurt içinde müzik terapi eğitimlerini tamamlamış ülkemizdeki sertifika sahibi kişiler oluşturmuştur. Araştırmadaki verilerin toplanmasında görüşme türlerinden standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yaklaşımından yararlanılmıştır. Araştırmanın bulgularında öncelikle katılımcıların görüşlerini yansıtmak amacıyla betimsel analiz yöntemi kullanılarak doğrudan alıntılara yer verilmiştir. İkinci aşama olarak betimsel yaklaşımla farkına varılmayan tema ve kavramlar içerik analizi uygulanarak neden sorusuna cevap aranmıştır. İçerik analizinde elde edilen veriler ise, "Verilerin Kodlanması", "Temaların Bulunması", "Verilerin Temalara ve Kodlara Göre Düzenlenmesi ve Tanımlanması", "Bulguların Yorumlanması" şeklinde dört evrede analiz edilerek yorumlanmıştır. Ülkemizdeki Müzik Terapi Sertifikalı Eğitim Programı'nın, Standardı Sağlık Bakanlığı'ndan onay alan GETAT Uygulama Merkezlerinde 130 saati teorik, 105 saat uygulama ve en az 5 müzik terapinin yapılması üzere kısa süreli yoğun kurslarla tamamlandığı, dünyanın farklı ülkelerinde verilen müzik terapi eğitiminin ise ülkelerin kendi dinamikleri, mevzuatları ve imkanları doğrultusunda lisans, lisansüstü ve sertifikalı programlarla ve akreditasyona sahip merkezlerde, 300 saat ile 1200 saat arasında klinik uygulama ağırlıklı staj zorunluluğu olan ve çalışma şartı gerektiren eğitimlerin ardından zorluk derecesi yüksek bir sınavla müzik terapi eğitiminin tamamlandığı ve

¹Bu çalışma Doç. Dr. Sercan ÖZKELEŞ danışmanlığında yürütülen "Türkiye'de Uygulanan Müzik Terapi Yaklaşımları" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

²Sorumlu yazar, Öğr. Gör., Sinop Üniversitesi, Müzikoloji, Sinop/Türkiye (Ordu Üniversitesi SBE doktora öğrencisi) E-mail: gakyurek@sinop.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1213-2126

³Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Müzikoloji, Ordu/Türkiye, E-mail: sercanozkeles@odu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2845-5667

ülkemizdeki müzik terapi eğitimi sertifikalı programların sonlandırılarak, yetkin müzik terapistler tarafından lisans ve/veya lisansüstü programlara yürütülmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik terapi, tamamlayıcı tıp, müzik terapi eğitimi, müzik eğitimi, müzikle tedavi.

Abstract

This study aims to determine; how the certified music therapy education in Turkey and in the world is carried out and how the certified music therapy education should be carried out. The research is important in terms of being a resource for both researchers and music therapists in the field of therapy and making new arrangements for certified music therapy education. The research is a descriptive study in the general screening model for the determination of certified music therapy educations in Turkey and in the world. The study group of the research consists of academicians, specialist doctors, music professionals, healthcare professionals and music therapists who have music therapist certificates in our country. Considering the amount of data and the focus of the research, the study group consisted of certificate holders in our country who completed at least undergraduate education and completed music therapy education both abroad and in the country. In the collection of data in the research, standardized open-ended interview approach, one of the interview types, was used. In the findings of the research, direct quotations were included by using the descriptive analysis method in order to reflect the views of the participants. As the second stage, the themes and concepts that were not noticed with the descriptive approach were applied to the content analysis and the answer to the question of why was sought. The data obtained in the content analysis were analyzed and interpreted in four phases: "Coding the Data", "Finding the Themes", "Organizing and Defining the Data According to Themes and Codes" and "Interpreting the Findings". The Music Therapy Certified Training Program in our country is completed with short-term intensive courses including 130 hours of theory, 105 hours of practice and at least 5 music therapy sessions in GETAT Practice Centers, the standard of which is approved by the Ministry of Health, and the music therapy education given in different countries of the world is the same. In line with its dynamics, legislation and opportunities, music therapy education is completed with an exam with a high degree of difficulty after training with undergraduate, graduate and certified programs and accredited centers, which requires clinical practice-oriented internship between 300 hours and 1200 hours, and music therapy education certified in our country. It was concluded that the programs should be terminated and carried out by competent music therapists with undergraduate and/or graduate programs.

Keywords: Music therapy, complementary medicine, music therapy education, music education, therapy with music.

Giriş

Müzik, hem bireyin kendini daha iyi anlayabilmesini hem de diğer insanlarla iletişim kurabilmesini sağlayan eşsiz bir insan çabasıdır. Ayrıca müzik, fiziksel, psikolojik ve kültürel etkilerin benzersiz birleşimlerinden etkilenen kişisel bir tecrübe iken, aynı zamanda insanların birbiriyle olan benzer duygu durumlarını anlamalarına ve herhangi bir dil kullanım sınırı olmadan iletişim kurmalarına izin veren geniş kapsamlı bir fenomendir. Dolayısıyla müzik, insan olma tecrübesine eksiksiz katılabilmeye, insanların kendilerini tamamlamalarına ve daha sağlıklı olmalarına yardımcı olan doğal bir araçtır.

İnsanlar müziği farklı amaçlar doğrultusunda çeşitli şekillerde kullanmaktadır. Bilhassa bireyin günlük yaşamdaki azalan fonksiyonelliğine yönelik bir problemi ele alan sürecin parçası olduğunda ve bu

durum uzman bir müzik terapistine değerlendirilmeye ve belirli bir uygulamaya dayandırıldığında müzik terapi kavramı devreye girmektedir. Değişimin ve gelişimin birincil aracı olarak danışana yönelik terapötik bir ilişki kurulabilmesi için müzik terapisi daima uzman bir müzik terapist tarafından bilinçli olarak uygulanan değerlendirme, planlama ve uygulamayı içermektedir.

Müzik, tarih boyunca insan yaşamının ayrılmaz bir parçası iken müzik terapi bir meslek olarak 20. Yüzyıla kadar gelişmemiştir. II. Dünya Savaşı sırasında Amerika Birleşik Devletleri ordusunda yeniden sosyalleşme ile fiziksel rehabilitasyonu desteklemek ve nöropsikiyatrik tedavilere yardımcı olabilmek için müzikten yararlanan bir yenileme programı oluşturulmuştur. (Rorke, 1996). Bu yenileme programı II. Dünya Savaşı'nın ardından Amerika Birleşik Devletleri'ndeki hastanelerde müziğin kullanılmasını ve müzik terapiye yönelik bir meslek derneğinin kurulmasını sağlamıştır. Avrupa'da ise meslek olarak müzik terapi 1950'li yıllarda bilhassa İngiltere'de Juliette Alvin ve Mary Priestly'nin yoğun çabaları ve çalışmaları neticesinde gelişmiştir.

Müzik terapi alanında 1984 yılına kadar 100'ü aşkın müzik terapi uygulama modeli tanımlanmıştır. Bu uygulama çeşitliliği aynı zamanda çok sayıda müzik terapiye yönelik meslek kuruluşunun gelişimini de yansıtmıştır. Örneğin, 1971- 1996 yılları arasında Amerika'da 2 dernek var iken, 1993 yılında Brezilya'da 8 dernek, 2002 yılında İtalya'da ise 34 müzik terapi derneği kurulmuştur. 2015 yılına kadar ise müzik terapi alanı oldukça gelişerek ayrı bir meslek dalı olarak dünyanın birçok ülkesine yayılmıştır ve konuşma gelişiminden yürüme rehabilitasyonuna, cinsel istismara uğramış ya da savaş mağduru kişilere destek olmaya kadar çeşitli ihtiyaçları karşılamak için kullanılmıştır. Ayrıca hizmet verilen hasta/danışan popülasyonu, zihinsel engellilerden, akıl hastalığı olanlara, yanık ünitelerindeki kişilere, risk altındaki gençlere, travma geçirmiş topluluklara kadar uzanmıştır. Bu danışanların çeşitli ihtiyaçları psikoloji, sosyoloji ve nöroloji gibi alanlardan türetilen çok çeşitli teori ve felsefelere dayanan bir dizi müzik terapi uygulama modelleri aracılığıyla karşılanmıştır. Müzik terapiye yönelik bu modeller ve terapistliğin gerektirdiği diğer eğitimler ise dünyanın bir çok farklı ülkesinde lisans, lisansüstü ve sertifikalı programlarla mesleki olarak müzik terapist yetiştiren eğitimlerce verilmektedir.

Müzikle terapinin hastalıkları iyileştirmek amacıyla bilimsel bir metot olarak kullanılmaya başlanması 1900'lü yılların başlarına dayanmaktadır. Biraz daha eskiye gidildiğinde müzikle terapiyi kliniğe ilk olarak sokmaya çalışanlardan birinin, tanınmış nörolog Philippe Pinel olduğu görülmüştür. İlk defa bu girişimde bulunan Pinel, sonradan Bicetre Hastanesinde çalışırken de moral tedavisi içine müziğin de sokulmasını teklif etmiştir (Sezer, 2019, s.5). Amerika Birleşik Devletleri'nde 20. yüzyılın ortalarında ise kurumsallaşma süreci başlamıştır ve ilk olarak Dr. Willer van de Wall tarafından müzikle tedavi uygulamaları için kurumsallaşma adımı atılmıştır. Wall, Dünya savaşları sonrasında hastanede yatan gazilere müzik dinleterek iyileşmelerine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Aynı dönemde bu uygulamayı fark eden müzisyenler hastalarla olan ilişkilerinde ve hastanelerde çalıştıkları sürede bazı bilgilere ve eğitim kurslarına ihtiyaç duydukları için, müzik terapi ile ilgili müfredat gereksinimi ortaya çıkmıştır. İlk kez 1944 yılında Michigan'da bir üniversitede müzik ile tedavi programı başlatılmış ve müzik terapi alanındaki ilk program olma niteliğini kazanmıştır (Akyürek ve Özkeleş, 2019, s.82). Bu bağlamda 60'lı yıllarda birçok müzik terapi eğitimi veren kurumlar, enstitüler açılmış, yüzlerce müzik terapist eğitimi verilmiştir. Dolayısıyla müzik terapi alanındaki bilimsel araştırmalar ve klinik çalışmalar hızlandırılmış, birçok müzik terapi birliği ve derneği kurulmuştur.

Müzik Öğretmenleri Ulusal Derneği (MTNA), 1940'ların sonlarında müzisyenleri, hekimleri, psikiyatristleri, terapötik müziğin okullarda ve hastanelerde etkili bir şekilde kullanılabileceği şekilde eğitmek için programlar sunmuştur. Ulusal Müzik Okulları Birliği, müzik terapisi üzerine MTNA konferanslarında oturumlara destekleyici olmuştur. Roy Underwood ve E. Thayer Gaston (The Music Educators National Conference'ın Fonksiyonel Müzik Özel Komitesi'nin başkanı) sunum yapmıştır (AMTA, 2021).

Müzik terapi meslek olarak ABD'de I. ve II. Dünya Savaşlarından sonra ruh ve akıl hastaları hastanelerinde resmi olarak başlamıştır. Aynı dönemde bu uygulamayı fark eden müzisyenler hastalarla olan ilişkilerinde ve hastanelerde çalıştıkları sürede müzik terapi ile ilgili bilgilere ve eğitim kurslarına ihtiyaç duydukları için, müzik terapi ile ilgili müfredat gereksinimi ortaya çıkmıştır (Akyürek ve Özkeleş, 2019: 82). İlk müfredat, Birinci Dünya Savaşı sırasında zihinsel ve fiziksel rahatsızlıklardan muzdarip Kanadalı askerler için müzik terapi hizmetinde gönüllü olan İngiliz piyanist Margaret ANDERTON tarafından düzenlendi. Anderton 1919'da New York'taki Columbia Üniversitesi'nde verdiği derslerle müzisyenleri hastanelerde terapist olarak çalışmaya hazırladı. Dersin amacı konusunda netti. Dersin amacı, müziğin psikofizyolojik etkisini dahil etmek ve terapötik tedavi için tıbbi kontrol altında pratik deneyim sunmaktı (Mercadal-Brotons, 2021).

20. yüzyılda ise müzik terapi alanında mesleki eğitim olarak lisans derecesindeki ilk akademik eğitim 1944'te Michigan Eyalet Üniversitesinde vermeye başlanmıştır. Daha sonra Latin Amerika ve Avrupa ülkelerinde de benzer adımlar atılarak meslek anlamında müzik terapinin gelişimine katkıda bulunmuşlardır. Günümüzde ise 50'den fazla ülkede klinik müzik terapi ve müzik terapi eğitimi mevcuttur. İlk müzik terapi öncülerinin kendi kendilerini eğittiği ve bunların çoğunun profesyonel müzisyenler, psikiyatristler, sağlık çalışanları, psikologlar veya öğretmenler olduğu açıktır. Ancak bu ön dönem, müzik terapinin profesyonelleşmesine, bağımsız bir meslek olarak kurulmasına ve Dünya çapında eğitim ve öğretim programlarının geliştirilmesine yol açmıştır. Dünya çapında, birbirini takiben profesyonel düzeyde ulusal müzik terapi dernekleri oluşturulmuştur. Derneklerin çoğu, üniversite düzeyinde eğitim ve klinik eğitim programları için standartlar geliştirmiştir: Araştırmayı ve klinik eğitimi öncelikli haline getirmek, bir kayıt sistemi oluşturmak ve bilimsel araştırmalar yayınlamak (Mercadal-Brotons, 2021).

Dünya Müzik Terapi Federasyonuna bağlı 50'yi aşkın ülkede müzik terapi eğitimi verilmektedir. Bu eğitimler bölgelere ve ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte; diplomalar, lisans, yüksek lisans ve doktora gibi programlar şeklinde yürütülmektedir. Eğitimlerin büyük çoğunluğu üniversitelerde verilmekte olup ayrıca enstitü bünyesinde de olabilmektedir. Bazı bölgelerin müzik terapi mesleğine giriş seviyeleri aşağıdaki gibidir (Mercadal-Brotons, 2021) :

- Kuzey Amerika – Lisans derecesi
- Latin Amerika ve Karayipler – Lisans derecesi
- Avustralya – Yeni Zelanda Yüksek Lisans derecesi
- Doğu Akdeniz – Lisans derecesi

- Güneydoğu Asya – Lisans/Yüksek Lisans derecesi
- Batı Pasifik – Lisans/Yüksek Lisans Derecesi
- Güney Afrika – Yüksek Lisans derecesi
- Avrupa – Lisans/Yüksek Lisans derecesi⁴

Ülkemizde ise müzik terapi eğitimleri, 663 sayılı “Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”. 04.02.2014 tarihli ve 28903 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Sağlık Bakanlığı Sertifikalı Eğitim Yönetmeliği”. 27.10.2014 tarihli ve 29158 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliği” hukuki dayanağı ile Sağlık Bakanlığı GETAT kapsamında ve ilgili bakanlıkça yetkilendirilen GETAT eğitim merkezlerinde sertifikalı olarak yürütülmektedir. Ayrıca GETAT Uygulamaları Yönetmeliği Müzikterapi Sertifikalı Eğitim Programı Standardı 14. geçici maddesi uyarınca; “Ulusal/uluslararası indekslenen bir dergide konu ile ilgili en az 2 (iki) adet yayın yapmış olma, konu ile ilgili bir kitap veya kitapta en az 1 (bir) adet bölüm sahibi olma, konu ile ilgili lisansüstü tez çalışması yapmış olma, konu ile ilgili üniversite veya TÜBİTAK destekli bilimsel proje çalışmasında araştırmacı veya yürütücü olarak çalışmış olma, konu ile ilgili lisansüstü tez danışmanlığı yapmış olma şartlarından birini taşıyanlar bu standardın yayımı tarihinden itibaren 6 (altı) ay içerisinde Bakanlığa başvurmaları halinde, Bakanlık ilgili birimince kurulacak olan komisyon tarafından değerlendirilerek durumu uygun bulunanlara bir defaya mahsus olmak üzere sınav yapılmaksızın müzikterapi sertifika denkliği verilir ibaresine istinaden sertifika alabilmişlerdir.

Eğitime sağlık meslek mensupları ve müzik meslek mensupları katılabilmektedir. Bu bağlamda eğitimi başarılı bir şekilde bitiren katılımcılar sertifikalandırılarak müzik terapisti unvanı elde edebilmektedirler. Ayrıca sertifika sahibi kişilerden yalnızca hekim ve diş hekimleri doğrudan müzik terapi yapabilme yetkisine sahiptirler. Dolayısıyla hekim ve diş hekimi haricindeki sertifikalı kişiler ancak hekim ve diş hekimi kontrolünde Sağlık Bakanlığınca ruhsatlandırılmış müzik terapi ünitelerinde uygulama yapabilmektedirler.

Sertifikalı müzik terapi eğitimi, terapiyi uygulayacak olan müzik meslek mensupları ve sağlık meslek mensuplarının müzik terapi uygulamalarını verimli ve etkili bir biçimde yerine getirmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Verilen sertifikanın geçerlilik süresi yedi yıl olarak belirlenmiştir. Eğitimi verecek olan eğitimcilerin, eğitimde verilecek olan dersin alanından en az lisans mezunu olması ya da vereceği dersin alanında aktif şekilde çalıştığını belgelemesi yeterli olarak görülmektedir. Sertifika yenileme şartları ise şu şekildedir:

- Müzik terapi alanında en az bir yıl çalışmış olmak
- Müzik terapi alanında en az iki tane makale yazmak
- Müzik terapi alanında en az üç tane bildiri (sözlü/poster) sunmak

---

⁴ Avusturya, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Macaristan, Almanya, İtalya, Portekiz, İspanya, İsviçre müzik terapi müzik terapi atölye, diploma, lisans, yüksek lisans, ders müfredatları incelenmiş, kaynakçada gösteri lmiştir.

- Müzik terapi alanında en az üç tane sempozyum ya da kongreye katılmak, şartlarından en az birini uygulamış olanların sertifikaları yedi yıl daha uzatılmaktadır (GETAT Uygulamaları Yönetmeliği, 2016).

Problem Durumu

Geçmişten günümüze değin Dünya'nın farklı bölgelerinde, gerek hastalıkların tedavisinde gerekse bireye iyilik hali oluşturmak amacıyla müzik terapi uygulamalarının yapıldığı bilinmektedir. Müzik terapi alanı gelişimini sürdürürken beraberinde birçok yöntem ve tekniği de ortaya çıkarmıştır. Bu yöntem ve tekniklerin uygulanma aşaması her hastalığa ve her yaş grubuna göre değişiklik göstermektedir. Dünya'nın birçok bölgesinde müzik terapiye ilişkin bu yöntem ve teknikler aktif olarak uygulanmaktadır. Ayrıca bu yöntem ve tekniklerin eğitimi ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilmektedir. Ülkemizde ise müzik terapi eğitimlerinin altı ay gibi kısa bir zaman dilimine sığdırılması, eğitimlerin sadece kendi alanlarında uzman olan kişiler tarafından verilmesi ve buna bağlı olarak staj ve uygulama aşamasının sınırlandırılması geleceğin müzik terapistleri ve müzik terapi araştırmacıları açısından önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi aşağıda oluşturulmuştur.

Problem

Türkiye'deki müzik terapistlerin müzik terapi eğitimine ilişkin görüşleri nelerdir?

Amaç

Bu araştırmada ülkemizde müzik terapisti sertifikasına sahip olan ve ulaşılabilen akademisyenler, uzman doktorlar, sağlık ve müzik meslek mensuplarıyla yapılan görüşmeler sonucunda Türkiye'de tamamlayıcı tıp uygulamaları kapsamındaki müzik terapi eğitiminin durumunun tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Önem

Bu araştırma, tamamlayıcı tıp uygulamaları kapsamında müzik terapi alanında gerek araştırmacı gerekse hasta ve danışanlar için kaynak teşkil etmesi, Müzik terapi eğitimine yönelik yeni düzenlemelerin yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, Ülkemizde müzik terapisti sertifikasına sahip olan ve ulaşılabilen; akademisyen, uzman doktor, müzik meslek mensubu ve sağlık meslek mensuplarıyla sınırlandırılmıştır.

Sayıtlar

Araştırmanın oluşturulmasında görüşlerine başvuru katılımcıların soruları samimiyetle cevapladıkları varsayılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma ile ilgili model ve desen, çalışma grubu, verileri toplamada araştırmada kullanılan araç ve gereçler, verilerin toplanması, elde edilen verilerin işlenmesi ve çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve teknikler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma müzik terapi yaklaşımlarında kullanılan Türkiye’de tamamlayıcı tıp uygulamaları kapsamındaki müzik terapi eğitiminin durumunun tespit edilmesine yönelik genel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.41).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, ülkemizde müzik terapisti sertifikasına sahip olan akademisyenler, uzman doktorlar, müzik meslek mensupları, sağlık meslek mensupları ve müzik terapistler oluşturmaktadır. Çalışma grubunu veri miktarı ve araştırmanın odağı dikkate alınarak en az lisans eğitimini tamamlamış ve gerek yurt dışında gerekse yurt içinde müzik terapi eğitimlerini tamamlamış ülkemizdeki sertifika sahibi kişiler oluşturmuştur. Emekli olanlar dışında katılımcılar, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ve devlet okulları, MEB Kırdar Bilgiören Koleji, MEB Yenidoğu okulları, MEB Batman İl Milli Eğitim Ar-Ge birimi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Müzikoloji Bölümü, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi GETAT Eğitim Merkezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi GETAT Eğitim Merkezi, Havran Devlet Hastanesi Müzik Terapi Ünitesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Korosu Türk Müziği, İstanbul Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi Dâhili Tıp Bilimleri Bölümü, Üsküdar Belediyesi Gençlik ve Spor Müdürlüğü Güzel Sanatlar Akademisi, Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji ABD, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji ABD, Özyeğin Üniversitesi Psikoloji ABD, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Işık Üniversitesi Psikoloji ABD, Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Devlet Korosu, Uşak Üniversitesi Hemşirelik Bölümü, İstanbul Medipol Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Müzik Bölümünde görev yapmaktadırlar. Katılımcılara “K1, K2, K3,... K18” vb. numaralar verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Eğitim Durumlarına İlişkin Bilgiler

Eğitim Düzeyi	f	%
Doktora	7	44,4
Yüksek Lisans	5	22,2
Lisans	4	22,2
Tıpta Uzmanlık	2	11,2
Toplam	18	100

Veri Toplama Araçları

Görüşme Tekniği

Bu araştırmada, en sık kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden “Görüşme Yöntemi” kullanılmıştır. Görüşme, sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir. Görüşme, bireylerin, çeşitli konulardaki bilgi düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde en kestirme yol olarak kullanılmaktadır (Karasar, 2018, s.210).

Bu araştırmada, görüşme türlerinden standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yaklaşımlarından yararlanılmıştır. Bu yaklaşım, dikkatlice yazılmış ve belirli bir sıraya konmuş bir dizi sorudan oluşur ve her görüşülen bireye bu sorular aynı tarzda ve sırada sorulur (Patton, 1987, s.112).

Geçerlik

Geçerliğin yüksek olabilmesi, büyük ölçüde, ölçülmek istenen kavramın gözlenebilir nitelikteki değişkenlerle ifade edilebilmesine bağlıdır (Smith, 1975, s.61). Eğer bir araştırmada toplanan bilgiler geçerli ise aynı türden başka bir araştırmada aynı olmasa bile benzer bilgileri elde etme olasılığı yüksektir. Bu nedenle nitel araştırmada geçerlik konusu güvenilirlik konusuna göre daha öncelikli hale gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.269-270).

İç Geçerlik

Araştırmacının sürekli olarak kendisini ve araştırma süreçlerini eleştirel bir gözle sorgulaması ve elde ettiği bulguların ve sonuçlarının gerçeği yansıtıp yansıtmadığını denetlemesi beklenmektedir. Bu kontrollerin nasıl yapıldığı konusunda yapılan açıklamalar okuyucuyu tatmin edebilecek şekilde açık ve anlaşılır olmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.271). Araştırmada ham verilerin analizi sonucunda elde edilen bulguların kendi içlerinde anlamlı ve tutarlı bir bütün oluşturması, bulguların örtüşmesi ve öncesinde oluşturulan kavramsal çerçeveye uyumlu olmasıyla araştırmadaki iç geçerlik sağlanmıştır. Katılımcılara yönetilmiş olan görüşme sorularının iç geçerliğini sağlamak amacıyla sorular müzik terapisti sertifikasına sahip üç müzik terapistine sunulmuş ve son düzenlemeleri yapılmıştır. Dolayısıyla bu sayede müzik terapistlere soruları yönelterek pilot bir uygulama yapılmış, soruların anlaşılır ve açık olup olmadığına bakılmıştır.

Dış Geçerlik

Araştırmada katılımcılarda elde edilen ham veriler meydana gelen tema ve kavramlara göre düzenlenmiş şekilde okuyucu için yorum eklenmeden ve verilere olduğu gibi sadık kalınarak sunulmuş, okuyucuya ayrıntılı betimlenen verilerden kendi sonuçlarını çıkarma fırsatı verilmesiyle araştırmadaki dış geçerlik sağlanmıştır.

Güvenirlilik

İç Güvenirlilik

LeCompte ve Goetz'e (1982) göre okuyucu, araştırmacının verilerini yorum katılmamış haliyle okuma fırsatı elde ederse, daha sonra araştırmacının ulaştığı sonuçları bu verilere göre değerlendirme fırsatı da elde edebilir. Bu araştırmada da katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntı yapılmış ve yorumlar sonraya bırakılarak iç güvenirlilik sağlanmıştır.

Dış Güvenirlilik

Araştırmanın aşamaları ve yöntemleri açık bir şekilde tanımlanmış, veri toplama, işleme, analiz etme, yorumlama, sonuçlara ulaşma evreleri açık bir şekilde açıklanmış ve katılımcıların farklı fikirlerine yer verilerek araştırmanın dış güvenirliliği sağlanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veri kaynaklarına tekrar dönülerek verilerin güvenirliliği tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Wolcott (1994) veri analizinde üç yol önermektedir. Birinci yol, toplanan verinin özgün (orijinal) formuna mümkün olduğu kadar sadık kalarak ve gerektiğinde araştırmaya katılan bireylerin söylediklerinden doğrudan alıntı yaparak betimsel bir yaklaşımla verileri okuyucuya sunmaktır. Bu yaklaşımda, veriler ve ulaşılan sonuçlar birbirine “anlatım” olarak çok yakındır. Örneğin, görüşmelerden uzun aktarımlar yapılabilir ve gözlem notları özgün haline yakın bir biçimde betimlenebilir. İkinci yol ise, birinci yaklaşımı da içeren bir biçimde, bazı nedensel ve açıklayıcı sonuçlara ulaşmak amacıyla “sistemik analiz” yapmaktır. Yani veriler betimsel bir yaklaşımla sunulur ve buna ek olarak belirlenen bazı temalar ve temalar arası ilişkiler belirlenir. Bu yaklaşımda araştırmacı, veri analizini bir adım öteye götürmekte ve okuyucuya yardım olabilecek birtakım ek analizler yapmaktadır. Üçüncü yaklaşımda ise araştırmacı, birinci veya ikinci yaklaşımı temel alır ve buna ek olarak, veri analiz sürecine kendi yorumlarını da dâhil eder. Burada araştırmacının katılımcı ve öznel yönü daha çok ön plana çıkmakta, veri toplamanın yanında veri analizinde de, kendi yorumları ve anlayışı ile araştırmacı daha etkin bir rol üstlenmektedir. Bu araştırmada da okuyucuya sunulan veriler basitten karmaşığa farklı ve benzer sonuçlar tümevarımcı yaklaşım izlenerek yorumlanmıştır. Araştırmada katılımcıların görüşlerini yansıtmak amacıyla elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular

Türkiye'deki müzik terapistlerin müzik terapi eğitimine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdadır.

Türkiye'deki Müzik Terapistlerin Müzik Terapi Eğitimine İlişkin Görüşleri

Görüşme sorusu şöyledir; Katılımcıların “Dünya'daki sertifikalı müzik terapi eğitimi nasıl yürütülmektedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde Dünya'daki müzik terapi eğitimleri iki tema altında toplanmıştır.

1. Tema: Dünya'daki sertifikalı müzik terapi eğitimi lisans, lisansüstü ve staj uygulaması gerektiren eğitimlerle yürütülmektedir: Katılımcıların bir bölümü dünyanın farklı ülkelerindeki müzik terapi eğitiminin lisans, lisansüstü ve sertifikalı programlarla yürütüldüğü, teorik ve uygulamalı derslerin sonucunda ise akreditasyonu olan merkezlerde klinik uygulama ağırlıklı staj zorunluluğu ve çalışma şartı gerektiren eğitimlerle yürütüldüğü görüşünü belirtmişlerdir.

K1: Amerika ve Avrupa'da 4 yıllık lisans ve 2 yıl master programından sonra insanlar müzik terapist unvanına sahip olabiliyor.

K6: Dünyada müzik terapi eğitimi genellikle yüksek lisans ve doktora düzeyinde yürütülmektedir.

K7: Birçok ülkede lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi ve sertifika programları uygulanmaktadır bu konuda. Daha sonrasında ise Akreditasyonu olan merkezlerde müzik terapistinin belli saat bu konuda çalışmış olması gerekmektedir.

K10: Lisans düzeyinde eğitim alınmaktadır ayrıca staj mecburiyeti vardır.

K11: Uzmanlık derneklerinin belirlediği standartlar çerçevesinde üniversiteler tarafından lisansüstü eğitim olarak yürütülmektedir.

K13: Farklı ülkelerde bu alanda lisans programları olduğunu biliyorum.

K16: Dünyada tabi ki daha uzmanlaştırılmış lisans ve lisansüstü eğitimleri olan bir alan.

K17: Dünyadaki müzik terapi eğitiminde klinik uygulamalara ciddi olarak önem verilmektedir. Lisans ve lisansüstü eğitim programları mevcuttur.

K18: Teorik ve uygulamalı derslerin sonucunda staj ile tamamlanan eğitim süreçleri görülebilir.

2. Tema: Dünya'daki sertifikalı müzik terapi eğitimi ülkelerin eğitim sistemlerine göre yürütülmektedir: Katılımcılar, dünyadaki sertifikalı müzik terapi eğitimlerinin her ülkenin eğitim sistemine göre farklı şekillerde yürütüldüğü ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Görüşler doğrultusunda dünyadaki sertifikalı müzik terapi eğitimleri Amerika'da lisans eğitimi ve sonrasında zorunlu olarak 1200 saat staj uygulaması gerektiren ve zorluk derecesi yüksek bir sınavla tamamlandığı, Almanya'da eyalet bazındaki enstitülerde 3 yıllık programlar, üniversitelerde ise lisans ve lisansüstü düzeydeki programlarla tamamlandığı, İngiltere'de vakıf ve devlet destekli üniversitelerin lisans, lisansüstü düzeydeki eğitimler sonrasında 300 saatten başlayan staj uygulamalarıyla tamamlandığı ve dünyanın bir çok ülkesinde bilhassa İskandinav ülkelerindeki müzik terapi eğitiminin uzun süreli ve daha disiplinli eğitimlerle tamamlandığı görüşünü belirtmişlerdir. Katılımcılar ayrıca gerek sertifikalı gerekse uzmanlık eğitimleri kapsamında dünyanın farklı ülkelerinde verilen müzik terapi eğitiminin ülkelerin kendi dinamikleri, mevzuatları ve imkanları doğrultusunda verebildikleri görüşünü belirtmişlerdir.

K2: Hep Amerika'yı baz alıyorlar anlatırken. İşte Avrupa da diyor ama aslında Amerika da. Standardizasyonu baz alıyor bunlar. O doğru değil bir kere. Çünkü Amerika'da hem müzik terapi bölümleri var hem de sertifikalı müzik terapi bölümleri var. Orada bir kredilendirme sistemi var. Dışarıdan eğitim aldığımız zaman kredinize saydırabiliyorsunuz onu. O Türkiye'de yok. Mesela öyle

hiçbir bölüm de yok. Sen kalkıp da Talim Terbiyenin düzenlediği bir eğitime katıldığın zaman veya Sağlık Bakanlığının düzenlediği bir eğitime katıldığın zaman, başka bir üniversiteye gittiğinde, bak ben eğitimi aldım, hadi bunu ders kredime say diyemiyorsun. Böyle bir sistemimiz yok bizim. Ne sağlıkta var, ne sosyal bilimlerde var, ne başka bir akademik alanda var. Amerika bağlamında düşünürsek evet onlar için uygun olabilir. Ama biz şuan Türkiye’deyiz Türkiye babında düşünmek gerekiyor. Bizim kriterlerimiz nedir? YÖK’ün sunduğu olgular nelerdir? Bunları düşünmek lazım. Avrupa’ya gittiğimiz zaman her ülkenin müzik terapi bölümü yok veya her ülkede müzik terapi bölümü olsa bile uluslararası bir bölüm değil. Almanya’da belli üniversiteler var haftalık, aylık uygulamalar düzenleyebiliyorlar. Mesela İngiltere ye gittiğiniz zaman Nordoff Robbins’in bir vakfı var burada. Nordoff Robbins adında bir kurum kurulmuş orada. Onlar kendi özel üniversitelerini kurmuşlar. Size belli bir süre belirli oranda eğitim veriyorlar. Bunun kendi süreçleri var. Lisans süreci, yüksek lisans süreci derken başka süreçlere kanalize ediyorlar. Ve bunun devlet nezdinde tanıtılmışlar. Yani o vakfın kurduğu kurumdan mezun olduğunuz zaman siz müzik terapist değil, Nordoff Robbins müzik terapist oluyorsunuz mesela. Ve bunu devlet tanıyor orada. Türkiye’ye geldiğimiz zaman şöyle; işte yok 5 bin saat, 6 bin saat, yok 10 bin saat yani saatin çok bir önemi yok. Niteliğin önemi var açıkçası. Size belli oranda tıp eğitimi verecekler, belli oranda fizyoterapi eğitimi verecekler, belli oranda nöroloji, belli oranda anatomi eğitimi verecekler. Biz bunun hızlandırılmış halini alacağız. 4 yıllık müzik terapi fakültesinden mezun olsanız dahi normal bir müzik bölümünden mezun olup alacağımız eğitim aynı olacak. Sizin 10 günde alacağınız eğitimi çok rahat bir şekilde bir seneye yayabilirler. Yani senin orada ki özü istersen yarım saatte anlat, istersen 1 saatte anlat uygulama olmadıktan sonra bilginin hiçbir anlamı yoktur. Müzik terapi bir uygulama bilimi. Sen ne kadar metodolojik olarak yıllarca anlatırsan anlat. İşte günlerce, aylarca modeller geliştiriyorlar, anlatıyorlar, anlatıyorlar, anlatıyorlar... Sonuca döndüğünüz zaman aslında size verecekleri şey, belki 6 ay belki 1 sene. Uygulama olmadıktan sonra hiçbir etkisi olmaz. Bizim ne kadar eğitim aldığımızdan ziyade, uygulamaya ne kadar çok odaklandığımız çok önemli. Doktor nezdinde, pediatri kliniğinde ne kadar çalıştığım önemli. Veya bir pedagoğ nezdinde ne kadar çalıştığım önemli. Veya bir doktorun uygulamalarını ne kadar gözlemlediğim önemli. Bunun yapılması gerekiyor. O bakımdan Amerika sistemi çok güzel. Ders programı var gidiyorsunuz hastane de bir stajyer olarak çalışıyorsunuz. O çok takdir edilesi bir şey. Ama Avrupa’ya geldiğimiz zaman evet bir brotherhoodları var onların. Avrupa Müzik Terapi Federasyonu gibi bir şeyleri var. Ama bu bir brotherhood sonuçta. Avrupa Birliği gibi brotherhoodluk bu. Yani sen ona üye olsan da üye olmasan da çok bir şey kaybetmiyorsun açıkçası. Almanya’da konu çok başka şekilde ilişkilendiriliyor veya Almanya’da iki odaklı var. Her eyaletin kendi eğitim sistemi var. Almanya’da sen a eyaletinde öğretmensen b eyaletinde kalkıp ben geldim öğretmen olayım diyemiyorsun. Bir sertifika olması ve o eyaletin sınavına girmesi gerekiyor müzik terapi için. Bir eyalette üniversitede 4 yıl eğitim alırken başka bir yerde 2 sene lisansüstü bir eğitim aldığın zaman sende müzik terapist olabiliyorsun. Düşündüğün zaman dünya genelinde ortak bir şey yok açıkçası. Nitelik çok önemli ama verecek kişide çok önemli.

K3: Sertifika şöyle; Amerika’da mesela 4 yıl lisans eğitimi, lisans eğitiminden sonra 1200 saat staj yapma zorunluluğu var. Bu 1200 saat stajı deneyimli bir müzik terapistin yanında yapıyor ve staj sırasında da gerçekleştirilmesi gereken bir sürü sorumluluğu var aday müzik terapistinin. Daha sonra bir sınav var. Bizde ki sertifika ile hiç karşılaştırılacak bir şey değil. Çok zor bir sınav. O sınavı geçtikten sonra müzik

terapist olarak çalışabiliyor. Onun dışında Avrupa'da, Almanya'da 3 yıllık bir program var diye biliyorum. Ama o da sertifika değil. Yani enstitüler içerisinde verilen eğitim. Yüksek lisans, doktora programları da var tabii ki ama böyle bir enstitü içerisinde 3 yıllık bir eğitim var. Mesela Almanya'da da yeni başlamış, özel bir psikoterapi ile ilgili bir sınavdan geçmeleri gerekiyor müzik terapist olarak çalışmaya devam edebilmeleri için. bildiğim başka sertifika olarak bilmiyorum açıkçası ama zaten lisans, yüksek lisans, doktora programları var.

K4: Avrupa, ABD, Latin Amerika Ülkeleri ve bazı Asya ülkelerinde başarılı eğitim uygulamaları mevcut. Bu alana ilişkin yetkin, uygulayıcı müzik terapistleri ortaya çıkarabilecek eğitim sistemine sahipler.

K5: Ülkelere göre değişiklik göstermektedir. Ancak birçok ülkede lisans, lisansüstü, doktora ve sertifika programları vardır. Amerika, Kanada, Almanya gibi ülkelerde lisansüstü için müzik terapi denkliği almadan yapılmaktadır. İngiltere gibi ülkelerde lisans programı bulunmamakta ve lisansüstü ve doktora programı vardır. Bu programlar uzun yıllar alan en az 2 sene süren ve en az 300 saatten başlayan stajlardan oluşur. Amerika'da ise stajlar 1200 saattir. Buradan bu alanın ne kadar önemli ve stajın mutlak olduğu gerçeği ortaya çıkar.

K9: Dünyadaki müzik terapi eğitimlerinin sertifikalandırmak suretiyle mi yapıldığı, yoksa bu konuda uzmanlık eğitimleri mi verildiği hususu ülke sayısı kadar geniş ve daha çok o ülkelerin mevzuatıyla ilgili bir konudur. Her ülkenin ihtiyacı ve elindeki imkânlarla göre verebileceği eğitim seviyesi farklıdır.

K14: Dünyada birçok ülkede ülkelerin dinamiklerine göre değişiklik gösterebilen sertifikalı müzik terapi eğitimi daha uzun süreli ve daha disipline halde (özellikle İskandinav ülkeleri) verilmektedir.

K15: Dünyada sertifikasyon şuanda her ülkenin kendi meslek birlikleri veya öncü dernekleri, kurumları tarafından yürütülmekte ve geniş bir yelpaze mevcut. Amerika örneğine bakarsak, müzik terapinin en yerleştiği sağlık sistemine ülkelerden biri Amerika Birleşik Devletleri. Aynı zamanda ilk üniversite programlarının ve ilk bilimsel dergilerin çıktığı ülke. Ve dolayısıyla önemli bir referans kaynağı. Orada minimum lisans müzik terapi eğitiminin üzerine bir sınava giriliyor. O sınavdan geçer puan alınıyor ve ayrıca bin 200 saatin üzerinde süpervizyonlu staj yapıldığı belgeleniyor. Bununla beraber bir sertifikasyon sertifikaya ediliyor başvuran müzik terapist ve tam hatırlamıyorum ama yanılmıyorsam yedi sene geçerliliği var beş ya da yedi sene geçerliliği var bu sertifikasyonun. Bu süreç içinde resmi yani akredite edilmiş devam eğitimi yeterince almanız koşuluyla o sürenin sonunda yenileniyor sertifikanız. Eğer almazsanız iptal edilirse, o sınava tekrar girmeniz gerekiyor. Mesela bu bir ülkede böyle. Her ülkenin böyle kendine has kuralları var. Bir yandan da Avrupa Müzik Terapi Konfederasyonu gibi uluslararası çatılar, bunu standardize etmeye yönelik adımlar atıyor. Avrupa Müzik terapi konfederasyonu ilk olarak Avrupa müzik terapi standartları ismiyle başlattı, belirli standartlar belirledi bundan yedi sekiz sene önce. Ama sonra bunun bu şekilde işlemediğini gördüler ve yeni bir standardizasyon belirleme sürecine gittiler ve birkaç senedir bunun araştırması devam ediyor. Her ülkeden veri toplanıyor, her ülkede nasıl eğitimin verildiğine dair ve bir minimum standart belirleme çabası var. Tabii minimum standartla sertifikasyon birbirinden farklı şeyler ama yakın şeyler. Bu standartlar belirlendiğinde benim de ülke temsilcisi olarak istediğim talebim; bunu her toplantıda dile

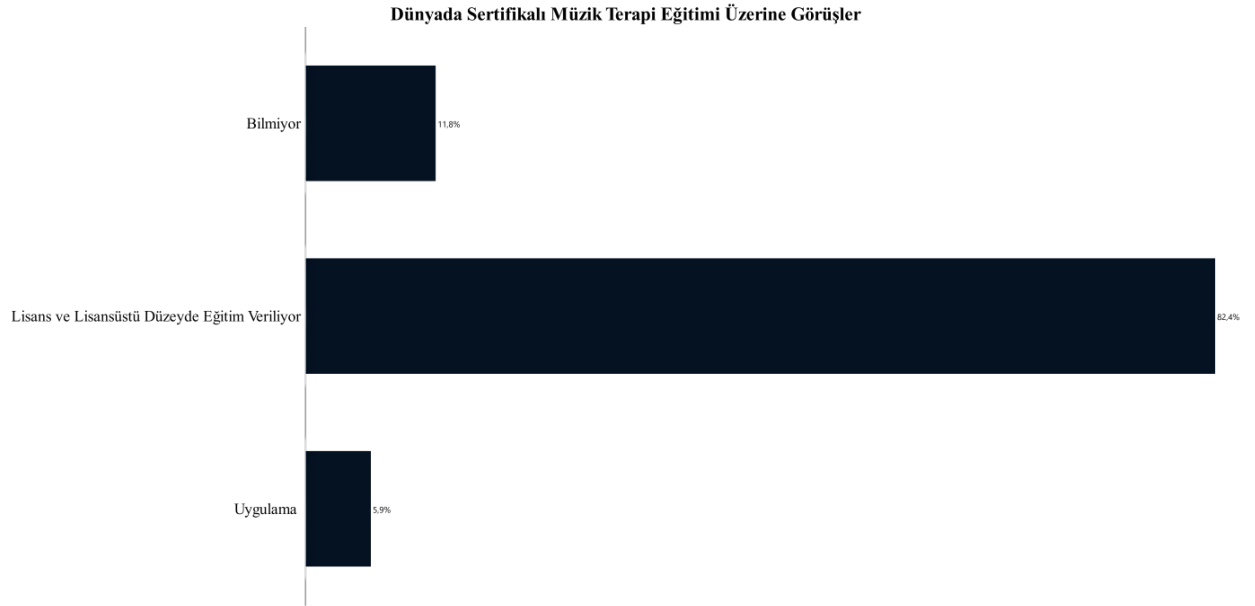
getiriyorum bu uluslararası kurulun geçtiği, bu standartların aynı zamanda bir sertifikasyona da dönüştürülme kapısını açması, çünkü o zaman daha somut bir şeye dönüşecek yani o standartları bir anlamda çok soyut olmaktan çıkartıp bir anlamıyla bir kural haline getirebileceğiz ülkelerde.

İki katılımcı ise Dünya'daki sertifikalı müzik terapi eğitimine yönelik bilgilerinin olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

K8: Fazla bilgim yok.

K12: Dünyadaki süreci takip etmedim.

Tablo 2: Katılımcıların Dünyadaki sertifikalı müzik terapi eğitimi üzerine görüşleri.

Soru 2. Katılımcıların “Türkiye’deki sertifikalı müzik terapi eğitimi süreci nasıl yürütülmektedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, Türkiye’deki sertifikalı müzik terapi eğitimi süreci iki tema altında toplanmıştır.

1. Tema: Sağlık Bakanlığınca GETAT Uygulama merkezlerinde yürütülmektedir: Katılımcılar Türkiye’deki müzik terapi eğitimi sürecinin, müzik meslek mensubu ile sağlık meslek mensubu kişilere yönelik verildiğini, eğitim içeriğinin, ortamının ve değerlendirme süreçlerinin Sağlık Bakanlığınca belirlendiğini ve yine Sağlık Bakanlığı’ndan onay alan GETAT Uygulama Merkezlerinde iki dönemlik 6-7 aylık kısa süreli yoğun kurslarla yürütüldüğünü belirtmişlerdir.

K1: 6-7 aylık bir kurs sürecinden sonra müzik mensubu ve tıp mensubu insanlar sertifikalarını alabiliyor.

K2: İki kurum veriyor bunu gerçek anlamda. Yani Sağlık Bakanlığı sertifikasını veren iki kurum var. Bir tanesi Medipol Üniversitesi, bir tanesi de Ankara’da üniversitede yapıyorlar. Birde başka bir üniversitede yapıyorlar İstanbul’da. Bu iki kurum var. Şimdi gelişimsel olarak güzel şeyler yapıldığını düşünüyorum. Sempozyumlar yapıyorlar. Yaygın eğitimde de kendilerini destekliyorlar ama tabii yeterli mi bence yeterli değil. Uygulama sürecinin, staj sürecinin yoğun olması gerekiyor bence. Eğitim sürecinin, özellikle eğitim sürecinin biraz daha uzun olması gerektiğini düşünüyorum.

K4: Sağlık Bakanlığı GETAT eğitim yetkisi almış üç üniversite tarafından yürütülmektedir. Mevcut şartlar dâhilinde oldukça iyi bir eğitimidir. Ancak süre olarak ne yazık ki kısadır. Daha çok hasta ile uygulama yapılmalı ve eğitim süresi 3-4 katı daha uzun olmalıdır.

K6: Belirlenmiş şartları yerine getiren kurumların, Sağlık Bakanlığınca yetkilendirilmesiyle yürütülmektedir.

K7: Türkiye de Destekleyici ve Tamamlayıcı Tıp Daire Başkanlığı onaylı Müzik terapistliği sertifikası için istenen şartlara sahip olan kişilerin 2 dönem devam ettiği ve bazı merkezlerde eğitimi verilen bir programdır.

K9: Sağlık Bakanlığının belirlediği şartlar çerçevesinde yürütülmektedir. Buna göre:

Yalnızca Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp (GETAT) Uygulama Merkezi olan kurum veya kuruluşlar bu eğitimi verebilmektedir. Eğitim, Bakanlığın belirlediği sertifikalı eğitim standardının altında olamaz, en az bu standardı tutturacak şekilde yapılmalıdır. Eğitim yapılacak ortamı ve şartlar Bakanlıkça belirlenmiştir. Yapılacak sınav ve bunun şartları Bakanlıkça belirlenmiştir. Sınav sonuçlarına göre belirli bir puan ve üstünde not alıp başarılı kabul edilenler Bakanlık onaylı sertifika alabilmektedir.

Sertifikanın geçerli olduğu süre yedi yıldır. Bakanlık her eğitime kendisinin belirlediği bir elemanı gönderip kontrol etmektedir.

K10: Yaklaşık olarak 1 Eğitim-Öğretim dönemini kapsamaktadır. Kısa ve yoğun bir program. Katılım zorunluluğu ile gerçekleştirilmektedir. Lisans süresince ve yoğunluğunda olmadığı için bir müzik bölümü mezunu ve bir de sağlık bölümü mezunu ekip olarak çalışılması zorunluluğu şart koşulmuştur.

K11: Sağlık Bakanlığının belirlediği standartlar çerçevesinde üniversitelerin sürekli eğitim merkezlerinde sertifika programı olarak yürütülmektedir.

K13: Ülkemizde henüz üniversitelerde lisans bölümü yok diye biliyorum. Yüksek lisans yapılabiliyor. Ve bizler gibi sağlık bakanlığının açtığı kurslara giderek sertifika alınabiliyor.

K14: Türkiye sertifikalı müzik terapi eğitiminin devlet kontrolünde verildiği nadir ülkelerden biri diye biliyorum. Bu bir başlangıç olup zaman geçtikçe (eksikler tabii ki olacak) nitelik olarak dünyada örnek gösterilecek düzeye geleceğimize inanıyorum. Burada hepimize çok büyük görev düşüyor.

K16: Türkiye'de bu süreç 6 aylık kısa süreli bir eğitim idi. Daha uzun olmalı 1 yıl kadar.

2. Tema: Yetkin olmayan kişilerce yürütülmektedir: Bu görüşe göre katılımcılar enstrüman çalmayı bilmeyen ve müzikal anlamda yeterli bilgiye sahip olmayan bir takım kişilerin sertifika sahibi olduklarını ve söz konusu kişilerin müzik terapi alanında deneyim kazanmadan sertifika programında müzik terapi eğiticisi olduklarını belirtmekle birlikte sertifika programının nitelikli bir eğitimden çok müzik terapi alanında sertifika verilmesi gerekliliği için açıldığını, sertifikaların ulusal ve uluslararası niteliğe haiz olmadığını dolayısıyla hiçbir ülkede geçerli olmadığını, sertifika programındaki eğitimlerin ise yeterli olmadığını ve eğitimcilerin müzik terapi alanına hakim olmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, müzik terapi ile ilgili mevzuatta yer alan kriterlerin yetersiz olduğunu, söz gelimi Amerika

da 1200 saat süre ile uygulanan müzik terapi stajının ülkemiz sertifika programında beş seans gibi son derece yetersiz bir sürede uygulandığını ve bu durumun sonucunda asıl uygulamanın staj sürecinde değil sertifikanın alınmasından sonra hasta üzerinde çalışırken yapılabildiğini, mevzuat kriterlerinde yer alan teknik derslere ilişkin uygulamaların yapılmadığını, ülkemizdeki sertifikasyon programının gerek teknik gerekse yürütücülük anlamında özensiz yürütüldüğünü, bir takım ülkelerde eğitim kapsamında 200 saat terapiste gitme zorunluluğu yer almasına rağmen ülkemizdeki eğitimin süresinin toplamda 200 saatlik bir süreyi bile kapsamadığını belirtmişlerdir. Bu açıklamalara ek olarak, müzik terapi ile ilgili terimlerin yönetmelikte kimi yerde “müzik terapi”, “müziko terapi”, “müzik terapisi” ve kimi yerde ise “müzi terapi” gibi yazım hataları ile karşılaşıldığını ve müzik terapi ile ilgili mevzuatın acele, özensiz ve yanlış anlaşılacak yapıldığını, mevzuatın güncel görünümünün müzik terapi alanından ziyade müzik tıbbı/sağlıkta müzik uygulamaları alanına daha uygun olduğunu ve müzik terapinin ülkemizde bir teknik, bir disiplin olarak görülmediğini belirtmişlerdir. Katılımcılar ayrıca müzik terapi eğitimi alanı ile ilgili gelişmelerin yeteri kadar takip edilmediğini, ülkemizdeki müzik terapi eğitiminin dünyanın birçok ülkesinde uygulanan müzik terapi eğitimi ile karşılaştırıldığında ise çok yetersiz olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

K3: Bir kere etik ve ahlaki olarak kesinlikle çok yanlış yürütülüyor. Çünkü müzik terapi hakkında gerçekten hiçbir fikri olmayan, eğitimi olmayan insanların artık eğitim verdiğini görüyoruz. Sertifika alan hemen başka bir sertifika programında eğitici olabiliyor. Yani bir kere eğitimcilerin standartlarının çok net bir şekilde belirlenmesi lazım. Kimler eğitici olabilir?... Ama yani sertifikayı alan dediğim gibi hemen eğitici oluyor. O da sertifika vermeye başlıyor hiçbir deneyimi olmadan. Zaten eğitim son derece yetersiz, yani çok kötü. Çünkü 200 saat. Şöyle; insanlar yıllarca eğitim alıyorlar. Müzik terapide bazı ülkelerde 200 saat terapiste gitme zorunluluğu var. Kişinin terapiden geçme zorunluluğu var. Bizde eğitim toplam 200 saat bile değil 180 küsur saat. Baktığımızda hiç enstrüman çalmayı bilmeyen bir sürü insan müzik terapi sertifikası aldı. Bu tabii sadece enstrüman çalmakla olacak bir şey de değil. Ama yani en temel şey zaten müzik yapabiliyor olması gerekiyor müzik terapistinin. Daha müzik yapamayan, müzik bilmeyen insanlar sertifika aldılar. Bu sertifikalar nasıl veriliyor hiç müzik bilmeyen birisine. Yani parayı veren, maalesef ücretini yatıran sertifikayı aldı. Ben daha parayı verip de, ödeyip de sertifika alamayan hiç kimseyi duymadım. Yüzlerce insan bu şekilde sertifika aldı. İçinde hiç terapi ile ilgili ders yok. -Son derece- hani dünyanın çok gerisinde. Ben bunu sertifika olarak kesinlikle kabul etmiyorum. Geçerliliği bile olamaz yani. Ne ülkemizde ne başka bir yerde geçerli değil.

K5: Toplamda 180-200 saatlik bir sertifika programı nasıl olabilir? Türkiye’deki sertifika programı sertifika vermiş olmak için açılmıştır. Yurt dışına gittiğinizde bu programın hiçbir geçerliliği yoktur. Yani ulusaldır, uluslararası değildir.

K8: Türkiye için çok yeni sayılabilecek olan bu eğitimin, her geçen gün daha geliştirileceğini, şu an bir sürü eksik olduğunu düşünüyorum. Süresinin yeterli olmadığını, yeterli pratiğin yapılmadığını bu yüzden asıl eğitimin sertifika aldıktan sonra hasta üzerinde çalışırken yapıldığını gördüm.

K12: Ülkemde aldığım eğitim süreci beni mutlu etmedi ve yeterli gelmedi. Eğitim verenler de alana hakim değiller.

K15: Dünyadaki yelpazeyi düşündüğümüzde bir tarafta son derece ciddi veyerleşmiş yani elli yıllık sertifikasyon, standardizasyon sürecinden geçmiş şeylerden bahsetmek mümkün. Ülkemizde de bir sertifikasyon durumu var. Bunu Sağlık Bakanlığı, açılan eğitimleri yani yayınlamış olduğu kriterlere uygun açılan eğitimleri onaylamak yolu üzerinden yapıyor ve bir sertifika veriyor başvuran, bu programı başarıyla tamamlayanlara. Burada dikkatli konuşmak istiyorum çünkü yani bu eğitimlerde de var olan eğitimlerde de konulmuş kriterlere uyulmasına daha fazla dikkat edilmesi gerekiyor. Burada alınan sorumluluk çok büyük ama maalesef o kriterlerin uygulanmadığı eğitimler var ülkemizde ve yine Sağlık Bakanlığı tarafından katılımcıların sertifikaya edildiği. Burada çok teknik derslere katılmaması gibi konular da mevcut. Sertifika kriterlerinde yer alan bazı maddelerin, mesela; müzik terapi yapılmış olması gerekiyor her kişinin. Orada beş diyor, beş seans müzik terapi yapmış olması gereklidir diyor. Bunun yapılmadığını biliyoruz. Maalesef teknik anlamda, yürütücülük anlamında ülkemizdeki sertifikasyon programı biraz özensiz yürütülüyor ve bunun iyileştirilmesi gerekiyor. Çünkü bu yürütücülük tarafında birde içeriğine bakmamız gerekiyor o standartların. Bu eğitimler iki yüz saat gibi düşünülüyor, yaklaşık iki yüz saat. Sağlık alanından gelenler ve müzik alanından gelenler alabiliyor bu eğitimi. Ben verdiğim derslerde bir ders bunu anlatıyorum, ülkemizdeki durumu anlatıyorum, hangi madde nasıl iyileştirilebilir. Dolayısıyla bu çok kapsamlı cevap verebileceğim bir soru. En temel olarak müzik tera terapinin bir teknik olarak görülmemesi, bir disiplin olarak, bir meslek alanı olarak görülmesi gerekiyor. Ardından dünyada bunun nasıl gittiğini, bakın dünya diyorum yani başka ülkelerde demiyorum çünkü yani biz de dünyanın parçasıyız. Hani burası bir cephe orası bir cephe gibi görmemek gerektiğine inanıyorum. Dünyada diğer ülkelerde nasıl gerçekleştiriliyor buna bakmak gerekiyor, buna göre bir program hazırlanması gerekiyor. Örneğin benim Finlandiya'daki yüksek lisans programım iki seneliktir ve iki sene kısıdır bir terapist adayının terapist haline gelebilmesi için. Yaklaşık 3200 saat gibi bir çalışmayı kapsıyor. İki sene içinde yani iki yüz saat ile 3200 saat çok büyük bir uçurum. Amerika örneğindeki 1200 saatlik bir staj gereksinimiyle ülkemizdeki beş saatlik staj gereksinimi çok büyük bir uçurum. Maalesef biraz aceleye geldiğini ve yanlış anlaşılacak yapıldığına inanıyorum. O sanki müzik tıbbı, sağlıkta müzik uygulamaları için yapılmış bir yönetmelik gibi. Benim ilk önerim o var olan yönetmeliğin aynı şekilde korunarak onun isminin müzik terapi değil sağlıkta müzik uygulamaları olarak değiştirilmesi. Ayrıca müzik terapinin sınırları Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenebilir. Ayrı bir meslek olarak, nasıl konuşma terapistleri, ergoterapistler, psikoterapistler, klinik psikologlar sağlık meslek çalışanı olarak belirleniyorsa, müzik terapistlerin de, müzik terapistliğinin de, müzik terapinin de o şekilde belirlenmeye ihtiyacı var. Bir de şu var bu kriterlerin zayıflığı diyeceğim herkes tarafından açıp okununca görülebilir. Başlıkta müzik terapi başlığı. Yönetmeliğin içinde kimi yerde müzik terapi diyor kimi yerde müzik terapi diyor kimi yerde müzik terapisi diyor kimi yerde yazım hataları var müzik terapi diyor. Yani o özensizliğini açıp herkesin okuyup resmi kaynaklardan görmesi mümkün. Burada online 'ada bir pay bırakılıyor yönetmelikte, şu kadarı online yapılabilir sonradan telafi etmek koşuluyla deniyor. Maalesef o telafilerde gerçekleşmiyor. Zaten terapistlik eğitiminde, terapistlik, terapist olma eğitiminde online eğitim çok yadırganan bir şey. Gerçi tabii içinden geçtiğimiz süreç (covid19) bir değişimi beraberinde getirebilir. Yani online eğitimlere belki yer ayrılmaya başlanabilir ama şuanda

dünyada sertifikasyon süreçlerine baktığımızda, terapist eğitim süreçlerine baktığımızda diyelim, online eğitim ciddi bir yer tutmuyor. Bu konuya da dikkat edilmesi gerekir.

K17: 6 aylık kurslar şeklinde yürütülmektedir. Klinik uygulamalar anlamında eksiklikler vardır.

Bir katılımcı ise Türkiye’deki müzik terapi eğitimlerinin çok yeni olduğunu, eğitim programının teori ve uygulamayı birlikte geliştirmeyi hedeflediğini ancak staj/uygulama durumlarının süpervizör eşliğinde gelişme aşamasında olduğu yönünde görüş belirtmiştir.

K18: Türkiye’de çok yeni olan bu süreç, teori ve uygulamayı bir arada geliştirmeyi hedefleyen yapıya sahiptir. Ancak süpervizörler eşliğinde staj tamamlama olanakları gelişme aşamasındadır.

Tablo 3: Katılımcıların Türkiye’deki sertifikalı müzik terapi eğitimine ilişkin görüşleri.

Soru 3: Katılımcıların “Sizce sertifikalı müzik terapi eğitimi nasıl yürütülmelidir?” sorusuna ilişkin görüşleri; eğitime yönelik, eğitime katılacaklara yönelik, eğiticilere yönelik ve müzik terapistlere yönelik başlıkları altında gruplanarak maddeler halinde sıralanmıştır.

Eğitime yönelik görüşler

- Müzik terapi eğitimleri sertifikalı programların dışında, müzik terapi alanında uzmanlaşmış ve multidisipliner niteliğe sahip müzik terapistler tarafından lisans, yüksek lisans, doktora programları kapsamında yürütülmeli, şayet müzik terapi eğitimi sertifikalı programlarla yürütülecekse eğitim süresinin en az iki sene, staj süresinin ise en az altı aylık bir zamana yayılması gerektiğini,
- Müzik terapi eğitimleri lisans/lisansüstü programlarla verilemediği durumlarda, Sağlık Bakanlığı’nın staj veya uygulama yapılabilmesi noktasında müzik terapiye ilişkin mevzuatta çeşitli düzenlemeler yaparak ve imkan sunmasını, ayrıca sertifikalı eğitimin beklentileri karşılayamadığının bilindiği üzere, müzik terapi eğitimlerinin yapısı, içeriği, süresi, ve klinik uygulamaları bu eğitimi alacak olan kişilerin taşıması gereken özellikler; yapılan sertifikalı

eğitimlerden çıkarılacak sonuçlara göre gözden geçirilmeli ve aynı isimle (sertifikalı eğitim) veya başka bir isimle (uzmanlık eğitimi gibi) yeniden düzenlenmesi gerektiğini,

Eğitime katılacaklara yönelik görüşler

- Müzik terapi eğitimlerinin, literatürü ve daha fazla gözlem sürecini kapsayacak şekilde, teorik ve uygulamaya yönelik yöntem ve teknik bilginin aktif olarak uygulanabileceği müzik terapi uygulayan merkezlerde birebir hasta/danışana uygulanarak verilmesi gerektiğini,
- Müzik terapi eğitimlerine psikoloji ile ilgili birçok dersin eklenerek spesifik konularda kursların düzenlenmesi ve psikoterapide kullanılan “roleplaying” uygulaması gibi farklı alanlardaki uygulama yöntemlerinden yararlanılması gerektiğini,
- Terapiyi deneyimlememiş bir terapistin, terapötik ilişkiyi kuramayacağı üzere, sertifika sahiplerine psikoterapi, sanat terapi, müzik terapi gibi terapi seanslarından başarılı olma şartının konulmasını,

Eğiticilere yönelik görüşler

- Eğitimlerin teorik kısmı ile ilgili derslerin yurt dışındaki deneyimli müzik terapistler tarafından verilebileceği ancak uygulama kısmının bilhassa süpervizyonlu müzik terapistler eşliğinde verilmesi gerektiğini,
- Müzik terapi programlarına öğrenci alımlarında/mezuniyet aşamasında, alana yönelik kriterleri sağlayabilen/tamamlayabilen kişilerin, alan uzmanlarınca yapılacak sınav sonucunda başarılı olarak kabul edilmesi gerektiğini,

Müzik terapistlere yönelik görüşler

- Müzik terapistlerinin, alanda çalışan diğer terapistlerle etkileşimde olacakları sempozyum, kongre ve güncel uygulamaları takip etmeleri gerektiğini,
- Müzik terapi eğitimleri ve uygulamalarının müzik terapi eğitimcileri ve müzik terapi sertifikasına sahip olan kişilerce rant kapısı olarak görülmemesi gerektiğini,
- Terapistlerin, hastayı/danışanı analiz etme yetisini geliştirebilmeleri için klinik psikoloji ve psikoterapi kurullarınca yapılacak mülakatlara tabi tutulması ve eğitimlerden sonra sertifika sahiplerinin yıllık olarak denetlenmesi gerektiğini,

K1: Bence Türkiye’de bu iş sertifikalı olmamalı. En azından bir yüksek lisans programı açılabilirdi diye düşünüyorum. 6-7 ay bu işi öğrenmek ve sindirmek için çok yetersiz, kaldı ki dersler de çok verimsiz yapılıyor.

K2: Uygulama sürecinin, staj sürecinin yoğun olması gerekiyor bence. Eğitim sürecinin, özellikle eğitim sürecinin biraz daha uzun olması gerektiğini düşünüyorum. Çok denklemlili hocalarla çalışılması çok güzel bir şey. Her alanda bir uzman var değil mi. Medikal anlamda düşündüğümüz zaman, kalkıp da bütün medikal tarihini bir kişinin anlatmasının gereği yok yani. Birden fazla denklemlili hocalarla çalışılması gerektiğini düşünüyorum. Onun haricinde yaklaşık 100 e yakın müzik terapist mezun oldu son 3 yıldır. 3. senesine gidiyor. Son 3 yıldır kimileri çalışıyor, kimileri çalışmıyor, kimileri daha

vakıflandıramadı. Öyle ya da böyle ağır aksak bir şekilde oradan bitirenler ellerindeki resmi belge ile bir şeyler yapıyorlar. Biz duyuyoruz bazı hastanelerde işte müziksel bir şeyler yapmaya çalışanlar, insanlar olduğunu. Veya işte klinikte bir şeyler yapan insanlar. Demek ki yapıyorlar. Hastanede yapıyorsa kafasına göre de yapmıyordur. Büyük ihtimalle bir doktor denetiminde yapıyordur. O orada sadece asistanlık görevini bir şekilde yönetiyordur. Bu bağlamda bir denetim olması lazım kim nerede ne yapıyor? Bunu bir açıkçası görmek lazım. Sonuçta şu da bir gerçek yüksek lisans programı açsalar dahi orada verecekleri eğitim ile sizin 6 ay da alacağınız eğitim arasında hiçbir şekilde fark olmayacak. Belki de Sağlık Bakanlığının açtığı kurs yüksek lisans eğitiminden kat be kat daha kalifiye olabilir. Çünkü birçok fazla hoca ile çalışıyorsunuz. Ama şöyle bir gerçek, bir uygulama sürecinin olması lazım. Daha fazla bir gözlem sürecinin olması lazım. Roleplaying diye bir şey var. Psikoterapide çok kullanılır roleplaying, yani kendinizi başkasının yerine koyup o alanda uygulamalar gerçekleştireceğiniz. Onun gelmesi gerektiğine inanıyorum. Bu çok önemli. Diğer bir nokta da sadece 6 ay eğitim alıp hadi güle güleden ziyade senelik olarak bunun bir denetlenmesi gerektiğini düşünüyorum. İşte eksiklerimiz ne? Tamam işte 100 tane mezunumuz var değil mi? Hepsine bir havuzda bilgi gönderelim. Bu bilgi ile işte bu seneki konumuz şu, işte 1 hafta sürecek eğitim şu kadar olacak, şu konuda faydalanacaksınız, gene Sağlık Bakanlığı denetiminde. Bunlar basit şeyler yapılmayacak şeyler değil. Sonuçta yapılırsa çok fayda edeceğini düşünüyorum yani.

K3: Bu konuda bir kere artık çağ değişti, dijital bir çağdayız. Yani illaki Türkiye'den olması gerekmiyor. İşin teorik kısmı online olarak deneyimli müzik terapistler tarafından, yurt dışında hocalar tarafından da verilebilir. Ama bu işin pratik kısmı mutlaka deneyimli müzik terapistler eşliğinde olmalıdır. Ve saat son derece yetersiz binlerce saat olmalıdır. 180 saat gibi bir saat değil zamana yayılmalıdır bu. Birkaç ayda hiç kimse terapist olamaz. Sertifikaysa bile onun birkaç yıl sürmesi lazım ki sindire sindire bütün aşamalarından geçsin. Daha sonra bence yurt dışındaki gibi Türkiye'de de belki o kadar saat 200 saat değil ama daha belki kısa sürede terapisten geçme şartı. Bu herhangi bir terapi olabilir, psikoterapi olabilir, sanat terapi olabilir, müzik terapi olabilir. Her hangi bir terapistten geçme şartı kişiye konmalı. Yani o terapi sürecini kişi önce bir deneyimlemeli ki terapist olacak. Yani o terapiyi hiç deneyimlemeyen biri nasıl terapist olabilir. Terapatik ilişkiyi hiç yaşamamış birisi nasıl karşısındaki danışanla bir terapatik ilişki kuracak. Teorik dersler de aynı şekilde son derece yetersiz. Pek çok psikoloji ile ilgili dersin olması gerekiyor. Müzik terapi kısmı müzik terapistler tarafından verilmeli. Dediğim gibi bu yurtdışından destek alınarak bile geliştirilebilir günümüzde.

K4: Lisans bölümleri açılmalıdır. Uygulama (staj) olmalıdır.

K5: En az 2 sene olmalıdır. Yine bu 2 yılın en az 6 ayı staj olmalıdır. Müzik terapinin çalıştığı tüm alanlarda staj yapılmalıdır. Teorik bilgi hiçbir zaman uygulamaya yeteri kadar destek sağlamaz.

K6: Türkiye'de yeni yeni başlayan ve kurumsallaşan müzik terapi alanı eğitiminin Sağlık Bakanlığının kontrolünde yapılması gerekir, içerik olarak ise ilk etapta halen yapıldığı şekliyle yapılması uygun olmakla beraber spesifik konularda kurslar düzenlenmelidir.

K7: Kısaca sertifika sürecinde yurt dışında bizden önce yıllardır bu işi yapan deneyimli müzik terapistlerinden de faydalanılmalı, değişik uygulama alanları yaratılmalı, sempozyum-kongrelerin /yeni ve son uygulamaların mutlaka takip edilmesi gerekmektedir.

K8: Bence aktif hasta üzerinde müzik terapi uygulayan merkezlerde birebir hasta uygulamalarıyla yapılan bir eğitim olmalı. Süresinin de hekimlere ayrı müzik uygulayıcısına ayrı bir şekilde daha uzatılması gerektiğini düşünüyorum.

K9: Sertifikalı eğitimden fazlaca bir şey beklemek mümkün değildir. Çünkü yeni başlanan, ilk defa yapılacak olan şeyler için sertifikalı eğitimler yapılır; buradan elde edilecek sonuçlara göre bir üst düzey eğitime geçilerek sertifikalı eğitimler sonlandırılır. Şu an Bakanlığın izin vermiş olduğu sertifikalı eğitimler bu şekilde ele alınmalıdır. Birkaç yıl içinde müzik terapi eğitimlerinin yapısı, içeriği, süresi, bu eğitimi alacak olan kişilerin taşıması gereken özellikler; yapılan sertifikalı eğitimlerden çıkarılacak sonuçlara göre gözden geçirilmeli ve aynı isimle (sertifikalı eğitim) veya başka bir isimle (uzmanlık eğitimi gibi) yeniden düzenlenmelidir. Bu alanda yapılacak Yüksek Lisans veya Doktora eğitimleri sertifikalı eğitim veya uzmanlık eğitiminin yerine geçmez. Yüksek Lisans ve Doktora eğitimleri daha ziyade akademik amaçlar doğrultusunda yapılan eğitimlerdir.

K10: Avrupa'da olduğu gibi ülkemizde de lisans bölümü olarak olması gönlümüzün arzu ettiği ve olması gerekendir. Bu sağlanamıyor ise Sağlık Bakanlığımızın staj noktasında veya uygulama yapılabilmesi noktasında mevzuatı düzenlemesi imkân sunması gerekliliğini düşünüyorum.

K11: Üniversitelerde lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) eğitim olarak yürütülmelidir.

K12: Bu işi gerçek anlamda yürütenlerle tecrübe eden hocalarla çalışılmalı. Hasta ve vaka durumu iyi incelenmeli. Yapılabilecekler hakkında daha fazla deneyim kazanılmalı. Hatta sertifika alan grup ile çalışmalara devam edilmeli. Bu iş bir rant kapısı olarak görülmemeli.

K13: Çok detaylandırılmalı. Özellikle aktif uygulamalara ağırlık verilmeli diye düşünüyorum. Staj döneminin daha uzun ve her yöntemi uygulayabileceğimiz koşullarda yapılması gerektiğini düşünüyorum.

K14: Müzik terapi eğitimi yüksek lisans düzeyinde (tezli) olacak şekilde verilmeli. Müzik ve resim gibi yetenek gerektiren bölümlerle ilgili kurumlar tarafından açılan sınavlarda öğrenci yeterli olduğuna karar verildikten sonra alınmaktadır. Bu durumu göz önüne alarak Müzik terapist olmak isteyen kişilerin uzman kişiler tarafından belirtilen kriterleri yerine getirdiğinde (uzman kişilerden oluşan jüri önünde açılan sınavda) ancak Müzik terapi eğitimine kabul edilmelidir. Müzik terapi eğitiminde verilmesi düşünülen dersler çok iyi seçilmelidir. Seçilen dersler uzman kişiler tarafından verilmelidir. Müzik terapi eğitiminin sonunda ilgili kişiye Müzik terapist unvanı (teorik sınavlardan geçtiği zaman) bu konuda uzman kişilerden oluşan jüri önünde yapılan sınavda olur alındığında verilmelidir.

K15: Aslında bir önceki soruda biraz bunu yani ülkemizdeki örnekten çıkararak cevap verdim daha önceki cevaplarda da vardı. Süpervizyonlu bir staj süreci, mesela bununla ilgili benim önerim bin iki yüz saat değil, beş saat de değil ama bir beş yüz saat gibi süpervizyonlu staj gereksinimi olmakta. Yönetmelikte eğitmenin kalifikasyonu ile ilgili hiçbir şey yok. Şu var alanında yetkin olması diyor ama alanı dediği işte fizyoloji dersine giriyorsa fizyoloji alanında yetkin kişi yani müzik terapi alanında yetkin değil. O zaman bu mesleğin erbabı yok bunun içinde ve bununla ilgili bir gereksinim de yok içinde. Dolayısıyla dünyada

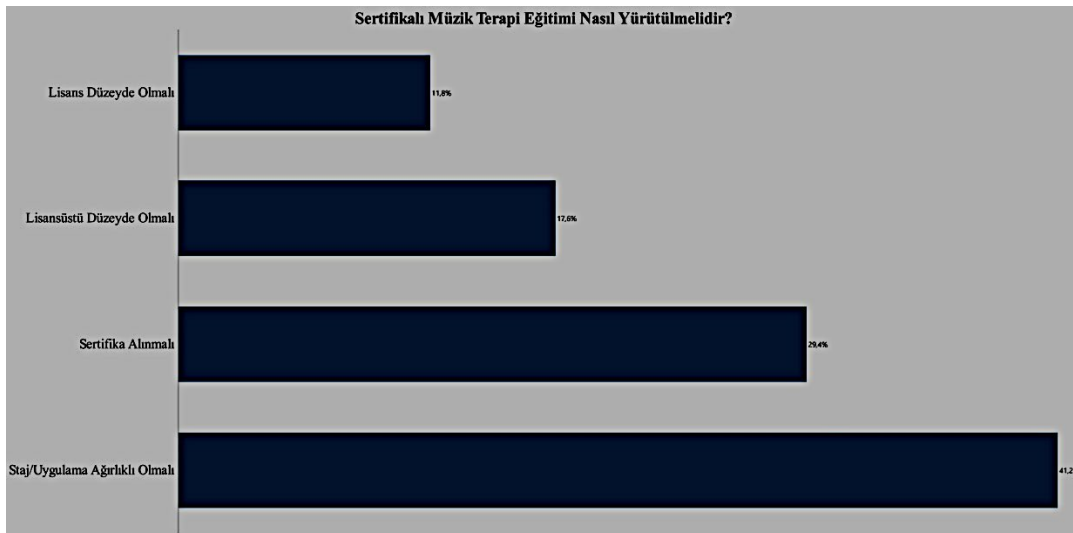
bu işin eğitimini lisans, yüksek lisans gibi seviyelerde gerçekleştirmiş olan kişilerin yönetmesi gerekir. Akademik anlamda yönetmesi, idari anlamda değil de içerik anlamında. Ayrıca girişte, müzik eğitimi, doğru dürüst bir müzik eğitimi yok onda zaten, 25 saatlik bir müzik eğitimi var. Biz ne diyoruz, müzisyen olması gerekir müzik terapistin. Dolayısıyla ya bu eğitim 200 saatten bin saat iki bin saat gibi noktaya getirilecek ve buna müzik de eklenecek ya da başvuran kişilerden zaten müzikal yetkinlik istenecek. Ona göre bu kişiler bu eğitime başlayacak. Ve bir de işin terapistlik tarafı var, herkes terapist olamaz. Psikoterapistten bahsediyorum, belli olgunluğa sahip olması gerekir. Kişinin kendini ve karşısına geleni bir anlamda analiz etme diyelim inceleme yetisini geliştirebilmesi için. Ve bu da klinik psikoloji eğitimlerinde, psikoterapi eğitimlerinde kurulların yürüttüğü mülakatlarla belirlenir. Ciddi, hem mektuplar istenir adaydan hem de bir mülakat süreci gerçekleştirilir. Mutlaka böyle bir safha da gelmesi gerekiyor ki buradan mezun olan insanlara müzik terapist sertifikası veriliyorsa o kişinin alacağı sorumluluklarla ilgilide sertifikaya edenlerin sorumluluğu var demektir. O kişinin verebileceği zararlar sertifikaya edenin sorumluluğundadır, sertifikaya eden kurumun, kurulun, kuruluşun. Dolayısıyla bunların da eklenmesi gerekmektedir. Terapist adaylarının ya bireysel ya da grup olarak diğer adaylarla birlikte kendi süreçlerinden, müzik terapi süreçlerinden ya da en azından başka bir terapi sürecinden geçmesi de bu eğitimin bir parçası olmalıdır. Dünyada da bunun birçok örneği var zaten.

K16: Bu alan henüz Türkiye’de yeni ve yurt dışında bu alanda kendini geliştirmiş insanlar var. Onların tecrübelerini paylaşmalarını, deneyimlerini aktarmalarını gerçekleştirecek bir alan olmalı. Sağlık Bakanlığında verilen müzik terapi sertifika programındaki hocalarım çok kıymetli ve tecrübeli idi ama bir birleşim olursa, bu alanda daha çok güzel deneyimler ortaya çıkar.

K17: Şuan gelişim aşamasındadır. Eğitim içeriği ve klinik uygulamalar açısından eğitimin geliştirilmesi gerekmektedir.

K18: Literatüre hâkim olabilecek şekilde teori bilgi ve çeşitli yöntem ve teknik bilginin uygulamalı olarak gösterildiği aşamalardan oluşmalıdır. Sürecin sonunda kişiler stajlarını tamamlayabilecekleri ve alanda çalışan diğer terapistlerle etkileşimde olacakları bir ortama dâhil olabilmelidir.

Tablo 4: Katılımcıların müzik terapi eğitimine yönelik görüşleri

Sonuç

Türkiye'deki müzik terapistlerin müzik terapi eğitimine yönelik görüşlerine ilişkin sonuçlar

Ülkemizdeki Müzik Terapi Sertifikalı Eğitim Programı'nın 130 saati teorik, 105 saat uygulama ve en az 5 müzik terapinin yapılması üzere kısa süreli yoğun kurslarla tamamlandığı, dünyanın farklı ülkelerinde verilen müzik terapi eğitiminin ise lisans, lisansüstü ve sertifikalı programlarla ve akreditasyona sahip merkezlerde 300 saat ile 1200 saat arasında klinik uygulama ağırlıklı eğitimlerle tamamlandığı, Dolayısıyla, ülkemizde uygulanan sertifikalı müzik terapi eğitiminin, dünyadaki müzik terapi eğitimi alanına ilişkin gelişmeler yeterince dikkate alınmadan yürütüldüğü, müzik terapisti sertifikasına sahip bazı katılımcıların; “müzik terapinin hekim tarafıyım”, “müzik bilgim yok” vb. görüşlerin yanında bazı katılımcıların “sertifikalar müzik alanında yetkin olmayan kişilere de verilmektedir”, “Türkiye’de sertifika almak çok kolay”, “parayı yatıran herkese sertifika verildi”, “ülkemde aldığım eğitim süreci beni mutlu etmedi ve yeterli gelmedi. Eğitim verenler de alana hâkim değiller” ve “müzik terapiyi uyguluyor musunuz” sorusuna “müzik tıbbı uyguluyorum” gibi görüşleri de göz önünde bulundurularak ve bu eğitim programı sonucunda sertifika alan kişilerin ayrıca müzik terapi eğitimi programında eğitici olarak da yer alabildikleri üzere, Müzik Terapi Sertifikalı Eğitim Programı'nda müzik terapi eğitmeni olarak görev alan söz konusu müzik terapi eğitimcilerinin müzik terapi alanında yeteri kadar yetkin olmadıkları sonucuna varılmıştır.

Tartışma

GETAT Uygulamaları Yönetmeliği Müzikterapi Sertifikalı Eğitim Programı Standardı 14. geçici maddesi uyarınca; “Ulusal/uluslararası indekslenen bir dergide konu ile ilgili en az 2 (iki) adet yayın yapmış olma, konu ile ilgili bir kitap veya kitapta en az 1 (bir) adet bölüm sahibi olma, konu ile ilgili lisansüstü tez çalışması yapmış olma, konu ile ilgili üniversite veya TÜBİTAK destekli bilimsel proje çalışmasında araştırmacı veya yürütücü olarak çalışmış olma, konu ile ilgili lisansüstü tez danışmanlığı yapmış olma şartlarından birini taşıyanlar bu standardın yayımı tarihinden itibaren 6 (altı) ay içerisinde Bakanlığa başvurmaları halinde, Bakanlık ilgili birimince kurulacak olan komisyon tarafından değerlendirilerek durumu uygun bulunanlara bir defaya mahsus olmak üzere sınav yapılmaksızın müzikterapi sertifika denkliği verilir” ibaresi yer almaktadır. Buna göre söz konusu şartları sağlayan kişilere herhangi bir müzik terapi eğitimi olmaksızın “müzik terapi sertifika denkliği” verilebileceği ve müzik terapi eğitimlerinde eğitici olmalarına fırsat tanıdığı fikrini doğurmaktadır.. Araştırmada da görüldüğü üzere ülkemizde, yurt dışında müzik terapi alanında lisans ve/veya lisansüstü eğitimini almış yetkin müzik terapistler olmasına rağmen söz konusu 14. geçici maddeye göre müzik terapi sertifika denkliği alan kişilerin müzik terapi eğitimlerinde eğitici olarak yer aldıkları düşünüldüğünde söz konusu eğitimcilerin yürüttüğü müzik terapi sertifika programlarına yönelik müzik terapi eğitimleri ve uygulamalarının hangi düzeyde gerçekleştirilebileceği merak konusudur.

Öneri

Müzik terapi eğitimine yönelik öneriler

- Ülkemizdeki müzik terapi eğitimi, sertifikalı programların sonlandırılarak, yetkin müzik terapistler tarafından süpervizyon eşliğinde yapılacak stajı da (çocuklar, yaşlılar, özel eğitim öğrencileri ve ruh sağlığı hastalarıyla staj gibi) kapsayan lisans ve/veya lisansüstü programlarla yürütülmesi,
- Terapiyi deneyimlememiş bir terapistin terapötik ilişkiyi kuramayacağı üzere, müzik terapi eğitiminin tamamlanmasından önce psikoterapi, sanat terapi, müzik terapi gibi söz konusu terapi seanslarından başarılı olma şartının konulması,
- Eğitimlerin teorik ve uygulama kısmının yurt dışındaki süpervizyonu olan müzik terapistler tarafından da verilebilmesi,
- Müzik terapi programlarına öğrenci seçimlerinde alana yönelik kriterleri sağlayabilen kişilerin, alan uzmanlarınca yapılacak sınav sonucunda başarılı olarak kabul edilmesi ve müzikal yeterliğe sahip olmayan adayların müzik terapi eğitimine alınmaması,
- 2016'da yayımlanan Müzik Terapi Sertifikalı Eğitim Programı Standardı gereğince ve yine aynı standardın 7. maddesinde de yer alan “temel düzeyde müziksel (makamsal ve tonal) okuma yapar” gibi öğrenim hedeflerine rağmen müzik terapi uyguladığını belirten müzik terapisti sertifikasına sahip akademisyen bir katılımcının “müzik bilgim bu konuda yorum yapmama yeterli değil”, “ben sadece müzik terapinin hekim tarafı olduğumdan buna cevap verecek müzik bilgim maalesef yoktur”, belirttiği üzere müzik terapi eğitim programının daha özenli yürütülmesi önerilmektedir.

Yazar Katkıları

Çalışmaya 1. Yazar: %50, 2. Yazar: %50 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Türkiye’deki Müzik Terapistlerin Müzik Terapi Eğitiminin Yürütülmesine İlişkin Görüşleri” başlıklı makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akyürek, G., Özkeleş, S., (2019). *Türkiye’de Tamamlayıcı Tıp Uygulamalarında Kullanılan Müzik Terapinin Dünyü, Bugünü, Yarını*. 5. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi Bildiriler Kitabı. 22-26 Temmuz, Ürgüp: Müzik Eğitimi Yayınları, 80-85.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel İrade Algı Çerçevesi ile Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler (33. Basım)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- LeCompte, M. D. ve Goetz, J. P. (1982). Problems of Reliability and Validity in Ethnographic Research. *Review of Educational Research*. 52, 31-60.
- Patton, M. Q. (1987). *How to Use Qualitative Methods in Evaluation*. Newbury Park, CA: Sage, 112.

- Rorke, Margaret Ann, (1996). Music and the Wounded of World War II. *Journal of Music Therapy*, 33(3), 180-207.
- Sezer, Fahri (2019). *Müzikle Terapi Tarihi-Etkileri-Model ve Teknikler (1. Baskı)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Smith, H. W. (1975). *Strategies of Social Research*. The Methodological İmagination: Prentice Hall, 61.
- Wolcot, H. F. (1994). *Transforming Qualitative Data: Description, Analysis and Interpretation*. Newbury Park, CA: Sage.
- Yıldırım, A., Şimşek, H., (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (11.Basım)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İnternet Kaynakçası

- Almanya SRH Üniversitesi Müzik Terapi Lisans Eğitimi Müfredatı. <https://www.hochschule-heidelberg.de/de/studium/bachelorstudium/musiktherapie/>, Erişim Tarihi: 02.04.2021.
- Amerikan Müzik Terapi Birliği (AMTA). <https://www.musictherapy.org/about/musictherapy/>, Erişim Tarihi: 06.04.2021.
- Avusturya FH Krems Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Müzik Terapi Lisans Derecesi Ders Müfredatı.<https://www.fh-krems.ac.at/studium/bachelor/berufsbegleitend/musiktherapie/#studienplan>, Erişim Tarihi: 28:03.2021.
- Danimarka Aalborg Üniversitesi Müzik Terapi Lisans Derecesi Ders Müfredatı. <https://studieordninger.aau.dk/2020/20/1886>, Erişim Tarihi: 28.03.2021.
- Danimarka Aalborg Üniversitesi Müzik Terapi Yüksek Lisans Derecesi Ders Müfredatı. <https://studieordninger.aau.dk/2020/23/1895>, Erişim Tarihi: 28.03.2021.
- Finlandiya Jyväskylä Üniversitesi Müzik Terapi Yüksek Lisans Eğitimi Müfredatı. <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/mutku/en/studies/mmt/therapy/MTEMcriculum>, Erişim Tarihi: 29.03.2021.
- Fransa Burgundy Klinik Müzikoterapi Atölyesi Sertifikalı Eğitim Programı. <http://amb-musicotherapie.fr/atelier-de-musicotherapie-de-bourgogne/deroulement-de-la-formation/>, Erişim Tarihi: 29.03.2021.
- Fransa Nantes Üniversitesi Müzik Terapi Enstitüsü Müzik Terapi Eğitimi Programı. <https://medecine.univ-nantes.fr/formation-continue/du-musicotherapie>, Erişim Tarihi: 29.03.2021.
- Fransa Paul Valery Üniversitesi Müzik Terapi Bölümü Eğitimi Diploma Derecesi Ders Müfredatı. <http://musicotherapie.upv.univ-montp3.fr/fiches-pedagogiques/>, Erişim Tarihi: 29.03.2021.
- İspanya Barselona Üniversitesi Müzik Terapi Yüksek Lisans Eğitim Müfredatı. <https://www.il3.ub.edu/master-musicoterapia>, Erişim Tarihi: 03.04.2021.
- İsviçre Zürih Sanat Üniversitesi Müzik Terapi Yüksek Lisans Eğitim Müfredatı. <https://www.zhdk.ch/weiterbildung/weiterbildung-musik/musiktherapie/ausbildungsprogramm-klinische-musiktherapie-1753/inhalt-5900>, Erişim Tarihi: 03.04.2021.

İtalya Bruno Maderna Konservatuvarı Müzik Terapi Yüksek lisans Eğitim Müfredatı.
<https://mkoconservatorileorr.kinstacdn.com/wp-content/uploads/2017/10/POF-MT-20202021.pdf>, Erişim Tarihi: 03.04.2021.

Macaristan Pecs Üniversitesi Sanat Fakültesi Sanat Terapisinde Müzik Terapisinde Hizmet içi Eğitim Müfredatı.
https://www.art.pte.hu/sites/www.art.pte.hu/files/files/menuek/dokument/muveszetterapia/tanterv/mtp_ztp_tanterv_2018b.pdf, Erişim Tarihi: 02.04.2021.

Müzik Terapi Eğitimi, Panel: Dünya Müzik Terapi Federasyonu (WFMT) Eski Başkanı, Prof. Dr. Melissa Mercadal-Brotons. <https://www.youtube.com/watch?v=DwbngGR4Ado&t=1671s>, Erişim tarihi: 26.02.2021.

Portekiz Lusiada Üniversitesi Müzik Terapi Yüksek Lisans Eğitim Müfredatı.
<https://www.lis.ulusiada.pt/pt-pt/cursos/2021-2022/2%C2%BAciclo-mestrados/musicoterapia.aspx>, Erişim Tarihi: 03.04.2021.

Sağlık Bakanlığı Geleneksel Tamamlayıcı Tıp (GETAT) Yönetmelik.
https://shgmgetatdb.saglik.gov.tr/Eklenti/3993/0/muzik-terapipdf.pdf?_tag1=FF6FB4AD23CE23BCD1C50DA55AD4225133018F5C, Erişim Tarihi: 24.03.2021.

Extended Abstract

This study aims to determine; how the certified music therapy education in Turkey and in the world is carried out and how the certified music therapy education should be carried out. The research is important in terms of being a resource for both researchers and music therapists in the field of therapy and making new arrangements for certified music therapy education. The research is a descriptive study in the general screening model for the determination of certified music therapy educations in Turkey and in the world. The study group of the research consists of academicians, specialist doctors, music professionals, healthcare professionals and music therapists who have music therapist certificates in our country. Considering the amount of data and the focus of the research, the study group consisted of certificate holders in our country who completed at least undergraduate education and completed music therapy education both abroad and in the country. In the collection of data in the research, standardized open-ended interview approach, one of the interview types, was used. In the findings of the research, direct quotations were included by using the descriptive analysis method in order to reflect the views of the participants. As the second stage, the themes and concepts that were not noticed with the descriptive approach were applied to the content analysis and the answer to the question of why was sought. The data obtained in the content analysis were analyzed and interpreted in four phases: "Coding the Data", "Finding the Themes", "Organizing and Defining the Data According to Themes and Codes" and "Interpreting the Findings". The Music Therapy Certified Training Program in our country is completed with short-term intensive courses including 130 hours of theory, 105 hours of practice and at least 5 music therapy sessions in GETAT Practice Centers, the standard of which is approved by the Ministry of Health, and the music therapy education given in different countries of the world is the same. In line with its dynamics, legislation and opportunities, music therapy education is completed with an exam with a high degree of difficulty after training with undergraduate, graduate and certified programs and accredited centers, which requires clinical practice-oriented internship between 300 hours and 1200 hours, and music therapy education certified in our country. It was concluded that the programs should be terminated and carried out by competent music therapists with undergraduate and/or graduate programs. It was recommended that carrying out the music therapy trainings to be held in our country in the company of competent music therapists and with undergraduate and/or graduate programs including a comprehensive internship. Before the trainings are completed, the therapist candidate is required to be successful in such therapy sessions as psychotherapy, art therapy, music therapy. Those who can meet the criteria for the field in student selection for music therapy programs should be considered successful as a result of the exam to be held by field experts, and that candidates who do not have musical proficiency should not be included in music therapy training.

3398 · Atıf / Citation: Akyürek, G. & Özkeleş, S. (2023). Türkiye'deki müzik terapistlerin müzik terapi eğitiminin yürütülmesine ilişkin görüşleri. ODÜSOBİAD, 13(3), 3373-3398, Doi: 10.48146/odusobiad.1189846

